

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Wieleryargon

Als het belang van een sport kan worden afgemeten aan het aantal woordenboeken dat erover verschijnt, dan is wielrennen een heel belangrijke sport. Maar liefst drie wiellexicons komen er deze zomer uit. Twee zijn er al, van Marc De Coster en Jan Luitzen, en een derde verschijnt eind juli, merkwaardig genoeg dus na de Tour de France. Een vierde boek dat aangekondigd werd, over bijnamen van wielrenners, is op het laatste moment doorgeschoven naar volgend jaar.

Wielertaal genoeg dus, maar wat is het nu eigenlijk? Voor de meeste mensen is het de taal van het wielrennen op tv, van commentatoren als Mart Smeets, Maarten Ducrot en Michel Wuyts, een taal met vooral Franse en Vlaamse (maar ook steeds meer Engelse) termen. Het zijn de woorden waarmee de heroïek van de grote wielerrondes en de klassiekers beschreven wordt, de krachtsinspanningen (*snokken, stoempen, kwakken, diepgaan, aanzetten*), het lijden (*afzien, leegrijden, harken, pap in de benen, bezemwagen*), en de tactiek (*afstoppen, sjassen, uit de wind houden, lanceren*). En ten slotte is het ook de taal van de verboden middelen, waar wielrenners maar niet vanaf lijken te kunnen blijven, getuige de vele dopingtermen, zoals *pep, pot Belge, zich prepareren, slikken en bloed doping*.

Het woordenboek van Marc De Coster gaat vooral over dit soort woorden, de taal van het peloton – hoewel er ook wel termen uit het veldrijden en baanrennen zijn opgenomen. Zijn *Wielersportwoordenboek* uit 1989 was al een klassieker, en het nu verschenen *Groot wielersportwoordenboek* is daar een herziene en uitgebreide versie van. Hij beschrijft niet alleen de herkomst en betekenis van termen, maar geeft ook bekende uitspraken, bijnamen en anekdotes, en veel van zijn 1700 lemma's worden geïllustreerd met citaten uit de media.

Dat er qua fietsjargon meer is dan de 'taal van de Tour' bewijst Jan Luitzen met zijn *Wielersportwoordenboek*. Hierin ook de taal van de ronde- en criteriumrenners, maar bovendien termen uit de andere takken van fietssport, zoals het mountainbiken, fietscrossen, baanrennen, veldrijden, toerfietsen en kunstfietsen (ja, dat bestaat echt). Sommige van de 2343 lemma's, vooral die over technische termen, worden verduidelijkt met tekeningen, en sommige onderwerpen worden uitgediept in kaderteksten.

- *Groot wielersportwoordenboek. Van asfaltcezeem tot Zoetemelk-positie* is een uitgave van Thomas Rap en kost € 24,90 (gebonden, 404 blz.). ISBN 978 90 6005 805 3
- *Van Dale Wielersportwoordenboek. Van afloper tot zweetdief* kost € 22,50 (gebonden, 235 blz.). ISBN 978 90 6648 921 9

■ BRUSSELS LEXICON

Het authentieke Brussels is een Vlaams, om precies te zijn Zuid-Brabant dialect, dat tot in de negentiende eeuw de taal van bijna heel Brussel was, maar dat sinds de Belgische on-

afhankelijkheid in rap tempo werd verdrongen door het Frans. Vandaag de dag wordt het nog maar door een kleine minderheid van de bevolking gesproken, maar het mag zich verheugen in een groeiende populariteit. Die heeft nu zelfs geleid tot de publicatie van het *Brussels lexicon*, met daarin woordenlijsten Nederlands-Brussels en Brussels-Nederlands. De lijsten bevatten elk zo'n zesduizend woorden, en geven enkel de equivalenten ervan – grammaticale en andere informatie is niet toegevoegd.

Brussels lexicon van Sera de Vriendt en Marcel de Schrijver is een uitgave van De Academie van het Brussels en kost € 15,- plus porto (ingenaaid, 367 blz.). Bestellingen bij Mark Quintelier: mquindek@skynet.be. ISBN 978 90 8141 210 0

■ KOFFIETAFELBOEK OVER TAAL

Er zijn mensen die zo gefascineerd zijn door taal en woorden dat ze er een boek over schrijven. Jan Flamend is zo iemand en *Weg van woorden* is zo'n boek: een soort winkel van Sinkel waarin

van alles te vinden is over woordgrappen, taalanekdotes, nieuwvormingen, verbasteringen en beeldspraak, over taalverschijnselen en communicatie, over 'taal in beeld' en over schelden en beledigen. Een terugkerend thema in dit prachtig uitgevoerde kijk- en bladerboek is het grensgebied tussen woord en beeld, en het is dan ook rijkelijk geïllustreerd, met onder meer reproducties van kunstwerken, en foto's van Bert Ramakers.

Weg van woorden is een uitgave van De Cavalerie/Van Halewyck en kost € 34,- (gebonden, 165 blz.). ISBN 978 90 5617 912 0

■ BEELDSPRAAK IN HET BEDRIJFSLEVEN

Managersjargon heeft geen goede naam, vooral door de vele Engelse vaktermen die volgens sommigen enkel dienen om te verhullen dat de manager in kwestie visie noch vakkennis heeft. Maar de taal van managers kenmerkt zich ook

door beeldspraak, die creatiever is dan de Engelse gebakkenluchtwoorden, en die meestal gebruikt wordt om een lang verhaal kort te maken: *de slaapzakken aan elkaar ritzen, met te weinig lood duiken* en (*niet*) *voorbij het nietje lezen*. In *Praat je poten uit de klei* worden bijna tweehonderd van dit soort metaforen en vergelijkingen uitgelegd, hoewel veel ervan – *kruiwagen vol kikkers, Calimero-effect, Duracell-konijntje, gouden handboeien, golf-lengtegesprek* – weinig uitleg nodig hebben.

Praat je poten uit de klei. Beeldspraak op de werkvloer van Daan Haan is een uitgave van Bruna en kost € 14,95 (gebonden, 124 blz.). ISBN 978 90 229 9496 2

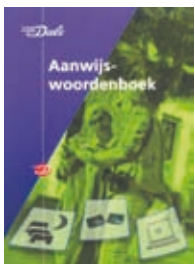
■ VERTALERSNUMMER TIRADE

De 428ste aflevering van het literaire tijdschrift *Tirade* is een themanummer over vertalers en vertalingen. Hierin wordt 26 gerenommeerde vertalers naar hun mening gevraagd over onder meer onvertaalde meesterwerken, vertaalfouten en vertaalfondsten, onvertaalbare zinnen en mooiste woorden, vertalersprijzen en 'stemmen en stijlen'. Daarnaast is van elke vertaler een proeve van zijn of haar kunnen opgenomen. Dit 'forumoverzicht' van vertaalde fragmenten en meningen wordt aangevuld met enkele artikelen, onder meer over de Perzische *Harry Potter*-vertalingen.

Tirade 428 is een uitgave van Van Oorschot en kost € 12,50 (gelijmd, 176 blz.). Bestellingen: www.tirade.nu. ISBN 978 90 282 1058 5

■ AANWIJSWOORDENBOEKJE

Het nieuwste woordenboek van Van Dale bevat geen woorden. Het is een zogenaamd aanwijswoordenboek, waarin foto's en afbeeldingen van zo'n vijf-honderd zaken staan die aangewezen kunnen worden tijdens de conversatie met anderstaligen. Het is bedoeld voor vakantiegangers, en heeft daarom een "paspoortformaat". Onderwerpen: reizen, overnachten, eten en drinken, winkelen, activiteiten en noodgevallen.

Van Dale Aanwijswoordenboek kost € 7,50 (ingenaaid, 96 blz.). ISBN 978 90 6648 047 6

■ WETENSCHAPPELIJKE PLANTENNAMEN

Plantenkenner Wim Oudshoorn heeft tientallen boeken over planten en tuinieren geschreven, maar zijn boek *Plantennamen nader verklaard* is het eerste waarin hij ingaat op de naamgeving van

planten. Behalve een volksnaam hebben alle planten een Latijnse, wetenschappelijke naam volgens de 'binaire nomenclatuur', die is samengesteld uit een geslachtsaanduiding plus een soortnaam (zo heet de gatenplant in het Latijn *Monstera deliciosa*). In zijn boek verklaart Van Oudshoorn de namen van ongeveer 2100 bekende kamer-, kuip- en tuinplanten, waarbij hij uitlegt waarom een plant juist die naam heeft gekregen. Zo blijkt in het geval van *Monstera deliciosa* het eerste deel van de naam te

maken te hebben met de merkwaardige vorm van de bladeren, en het tweede deel met de zoete smaak van de bloemkolf.

Plantennamen nader verklaard is een uitgave van Kosmos en kost € 12,50 (gebonden, 128 blz.). ISBN 978 90 215 4543 1

■ FRIESE TAALGIDS

'Goeie!' is een gebruikelijke begroeting in Friesland, en ook de titel van het nieuwste deel in de reeks dialectgidsen op zakformaat van uitgeverij In Boekvorm, dat over het Fries gaat. Het met veel fo-

to's en plaatjes geïllustreerde boekje is geschreven door Arjan Hut, voormalig stadsdichter van Leeuwarden, en Elizabeth Hietkamp. Het biedt een eerste kennismaking met het Fries en de verschillende variëteiten daarvan. Gedichten en tekstfragmenten worden afgewisseld met korte stukjes over uitspraak, woordenschat, grammatica, literaire prijzen en Friestalige muziek.

Goeie! Taalgids Friesland kost € 14,50 (ingenaaid, 120 blz.). ISBN 978 90 77548 53 0

■ TALEN VAN DE WERELD

Het boek *1000 talen van de wereld* geeft encyclopedische informatie over talen: oorsprong en geschiedenis, het schriftstelsel, aantal sprekers en speciale kenmerken. Per wereld-

regio worden de belangrijkste talen in het kort beschreven, en daarnaast wordt er beknopte informatie gegeven over een aantal kleinere talen. Er zijn aparte hoofdstukken over 'bedreigde talen' en 'dode talen'. Het boek is mooi verzorgd en rijkelijk van illustraties voorzien. Lezers van *Onze Taal* kunnen het boek met korting bestellen op www.onzetaal.nl/boeken.

1000 talen van de wereld van Peter K. Austin is een uitgave van Fontaine en kost € 29,95 (gebonden, 288 blz.). ISBN 978 90 5956 287 5

■ DIALECT OP SCHOOL?

De Nederlandse dialecten en streektalen mogen zich verheugen in een groeiende belangstelling, die zich onder meer uit in erkenning en steun door de overheid. Maar wat is de toekomst van de dialecten? Hoelang

zullen ze nog gesproken worden? En welke rol speelt het onderwijs daarin? Dat laatste was de centrale vraag van de in 2008 in het

Zeeuwse Rilland gehouden streektaalconferentie 'Dialect, van schoot tot school?' De teksten van de presentaties die die dag werden gehouden door streektaal- en onderwijskundigen, zijn nu gebundeld in een gelijknamige publicatie. Ze gaan in op de argumenten voor en tegen dialect op school, op hoe het onderwijs in de praktijk zoal met dialect omgaat, en wat we in de toekomst kunnen verwachten.

Dialect, van schoot tot school? onder redactie van Roeland van Hout e.a. is een uitgave van de Stichting Nederlandse Dialecten en kost € 12,50 excl. porto (gelijmd, 96 blz.). Bestellingen: josswanenberg@erfgoedbrabant.nl. ISBN 978 90 73869 11 0

■ DRENTS WOORDENBOEK ONLINE

Sinds begin juni staat de digitale versie van het *Woordenboek van Drentse dialecten* online. Men kan er de betekenis van Drentse woorden in opzoeken, maar ook de Drentse vertaling van Nederlandse woorden. Bovendien kan er gezocht worden op delen van woorden. Het woordenboek is te raadplegen op www.drentswoordenboek.nl.

■ OUDNEDERLANDS WOORDENBOEK ONLINE

Het oudste Nederlands (tot en met de twaalfde eeuw) wordt beschreven in het *Oudnederlands woordenboek*. Dit woordenboek is sinds mei van dit jaar online te raadplegen op de website van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie: www.inl.nl.

EN VERDER

■ *Boerderijnamen in Voorst* van Dirk Otten. Lexicon van negenhonderd boerderijnamen in de Veluwe plaats Voorst uit de periode 800-2000. Met kaarten en foto's. IJssel-academie, € 24,95 (gebonden, 196 blz.). ISBN 978 90 6697 197 4

■ *Afrikaans. Een drieliuk*, onder redactie van Hans den Besten e.a. Bundeling van twaalf voornamelijk Afrikaanstalige wetenschappelijke artikelen over aspecten van de Afrikaanse culturele identiteit, letterkunde en taalkunde. Stichting Neerlandistiek VU, € 25,- excl. porto (gelijmd, 256 blz.). Bestellingen: j.noordegraaf@let.vu.nl. ISBN 978 90 8880 010 8

■ *In de startblokken* van Berna de Boer e.a. Cursusboek Nederlands voor Duitstaligen. Voor beginners; leidt op tot niveau A2 van het Europees Referentiekader. Met dvd. Coutinho, € 32,- (ingenaaid, 182 blz.). ISBN 978 90 469 0146 5

■ *Op naar de eindstreep* van Henny Taks en Katja Verbruggen. Cursus Nederlands voor Duitstaligen. Voor gevorderden; leidt op van niveau A2 naar B2 van het Europees Referentiekader. Met dvd. Coutinho, € 42,50 (ingenaaid, 318 blz.). ISBN 978 90 469 0149 6